

16ο διεθνές σεμινάριο-συνάντηση για το Ρεμπέτικο

16th International Rebetiko Seminar-meeting

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

PROCEEDINGS OF THE SEMINAR

Σκύρος, 13 έως 20 Ιουλίου 2025

Skyros, 13 to 20 July 2025

Δήμος Σκύρου και ΣΝΕ Σκύρος Ναυτιλιακή Εταιρεία

Πολιτιστικός Σύλλογος Σκύρου "Ανεμόεσσα"

Μουσείο "Μάνου και Αναστασίας Φαλτάιτς"

Skyros Municipality and SNE Skyros Nautical Company

Skyros Cultural Association "Anemoessa"

"Manos and Anastasia Faltaits" Museum

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή.....	3
Introduction	4
Καλωσόρισμα συμμετεχόντων και φίλων στην εναρκτήρια συνάντηση του διεθνούς σεμιναρίου- συνάντησης για το ρεμπέτικο στο αίθριο του Μουσείου Φαλτάιτς.....	5
Welcome of participants and friends to the opening meeting of the international rebetiko seminar at the atrium of Faltaitis Museum	6
Η Μουσική Κληρονομιά του Στέλιου Χρυσίνη. Αικατερίνη-Μυρτώ Φατούρου & Κώστας Κακουτόπουλος	7
The Musical Legacy of Stelios Chrysinis. Aikaterini-Mirto Fatourou Kostas Kakoutopoulos.....	13
Our way to Rebetiko - Ο δρόμος μας για το Ρεμπέτικο. Borislav Panchov & Silvia Haralambova	19
Μια σύντομη ιστοριογραφία του ρεμπέτικου - A brief history of rebetiko . Γιώργος Αθ. Μακρής George Makris.....	26
Στιγμιότυπα από το 16 ^ο διεθνές σεμινάριο-συνάντηση για το ρεμπέτικο στην Σκύρο. Highlights of the 16 th international rebetiko Seminar in Skyros.....	27
Τα τραγούδια του 16ου διεθνούς σεμιναρίου Ελληνικά-Αγγλικά με σημειώσεις. Henk Stoffel & Κώστας Κακουτόπουλος- Kostas Kakoutopoulos.....	37

Εισαγωγή

Αγαπητοί φίλοι και φίλες,

Από τις 13 έως τις 20 Ιουλίου του 2025 για μια ακόμα χρονιά πραγματοποιήσαμε το 16^ο διεθνές σεμινάριο-συνάντηση για το ρεμπέτικο, στην αγαπημένη μας Σκύρο. Σε αगाστή συνεργασία με την τοπική κοινωνία και τους υπεύθυνους φορείς ενισχύσαμε τους δεσμούς μας και ανανεώσαμε τη θέλησή μας να συνεχίσουμε τη ζωή μας ξεπερνώντας δυσκολίες και εμπόδια.

Η πραγματοποίηση του σεμιναρίου-συνάντησης μας γέμισε χαμόγελα και τραγούδια, φώτισε τις καρδιές και τα μάτια μας και μας όπλισε με δύναμη. Τον Ιούλιο που μας πέρασε, οι φίλοι και οι φίλες που ανταποκρίθηκαν με το εθελοντικό παρόν τους στην ετήσια μουσική μας συνέντευξη για το ρεμπέτικο από Ελλάδα, Κύπρο, Ιαπωνία, Τουρκία, Ολλανδία, Γαλλία, Ισραήλ, Φινλανδία αλλά και νέες φίλες και φίλοι από Γερμανία, Καναδά, Σλοβενία ...μαζί με τους επισκέπτες του νησιού και την τοπική κοινωνία συσφίξαμε τις σχέσεις μας και μοιραστήκαμε μαζί τα χαμόγελα, τα τραγούδια μας και τη διάθεσή μας για ένα καλύτερο και πιο αισιόδοξο μέλλον.

Η χρονιά ήταν αφιερωμένη στον **Στέλιο Χρυσίνη**, έναν συνθέτη όχι ιδιαίτερα γνωστό στο ευρύ κοινό, μα με έργο εξαιρετικής αξίας. Ο Στέλιος Χρυσίνης ανήκει σε μια σπάνια εμφανιζόμενη κατηγορία ταλαντούχων μουσικών, που έχουν τη δύναμη να ξεπεράσουν τις ανθρώπινες τους ατέλειες και να προβάλλουν-μακροχρόνια- τις άλλες τους ικανότητες. Κατά την διάρκεια του σεμιναρίου γνωριστήκαμε με τραγούδια του Στέλιου Χρυσίνη καθώς και τραγούδια των Μάρκου, Γιάννη Παπαϊωάννου, Απόστολου Χατζηχρήστου, Βασίλη Τσιτσάνη, Παναγιώτη Τούντα κ.α

Αυτή τη χρονιά, το 17^ο σεμινάριο-συνάντηση θα πραγματοποιηθεί από τις 12 μέχρι τις 19 Ιουλίου 2026. Στη φετινή μας προσπάθεια, οι εκδηλώσεις μας θα πραγματοποιηθούν, όπως πάντα, με σεβασμό στη κληρονομιά του ρεμπέτικου και στη θετική αύρα του όμορφου νησιού της Σκύρου. Σταθεροί συνεργάτες μας, η τοπική κοινωνία, ο Δήμος Σκύρου, η ΣΝΕ (Σκύρος Ναυτική Εταιρεία), ο Πολιτιστικός Σύλλογος Σκύρου «Ανεμόεσσα» και το Μουσείο Φαλτάιτς.

Η ομαδική εθελοντική μας προσπάθεια βασίζεται στην αγάπη μας για την αστική λαϊκή μας μουσική παράδοση, η οποία μας οπλίζει με κέφι, μεράκι και δύναμη για να ξεπερνάμε πολλές δυσκολίες που παρουσιάζονται. Μαζί με τους φίλους μας, συνεχίζουμε το μουσικό μας ταξίδι, σε πείσμα των άγριων καιρών, με πυξίδα την αγάπη μας για το λαϊκό τραγούδι και τους επώνυμους και ανώνυμους συντελεστές του, οι οποίοι συνέβαλαν στη δημιουργία αυτής της λαϊκής μουσικής.

Σας προσκαλούμε να συμμετέχετε στις παράλληλες εκδηλώσεις του σεμιναρίου-συνάντησης απολαμβάνοντας ταυτόχρονα τις διακοπές σας στο όμορφο νησί της Σκύρου. Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν βραδιές με ρεμπέτικη μουσική στις γραφικές ταβέρνες του νησιού, ανοιχτές στο κοινό ομιλίες για το ρεμπέτικο στα Ελληνικά-Αγγλικά με ταυτόχρονη μετάφραση, ρεμπέτικη συναυλία με χορούς στην κεντρική πλατεία της χώρας και την τελική συναυλία με τους συμμετέχοντες/ουσες σε live streaming από τους χώρους του σεμιναρίου.

Προχωράμε...

Γιώργος Μακρής και Σπύρος Γκούμας

Introduction

Dear friends,

From July 13 to 20, 2025, we held the 16th international seminar-meeting on rebetiko, in our beloved Skyros. In good cooperation with the local community and responsible bodies. We strengthened our ties and renewed our will to continue our lives, overcoming difficulties and obstacles.

The realization of the seminar-meeting filled us with smiles and songs, enlightened our hearts and eyes and armed us with strength. Last July, the friends who responded with their voluntary presence to our annual musical gathering for rebetiko from Greece, Cyprus, Japan, Turkey, the Netherlands, France, Israel, Finland, also new friends from Germany, Canada, Slovenia together with the visitors of the island and the local community strengthened our relations and shared together our smiles, our songs and our mood for a better and more optimistic future.

The year was dedicated to Stelios Chrysinis, a composer not particularly well-known to the general public, but with an exceptionally valuable body of work. Stelios Chrysinis belongs to a rare category of talented musicians who have the ability to overcome their human flaws and long-term showcase their other talents. During the seminar, we got acquainted with songs composed by Stelios Chrysinis, also by Markos, Yannis Papaioannou, Apostolos Chatzichristos, Vasilis Tsitsanis, Panagiotis Tountas etc.

This year, the 17th seminar-meeting will take place from July 12 to 19, 2025. *Our events will be held, as always, with respect for the heritage of rebetiko and the positive aura of the beautiful island of Skyros. Our permanent partners are the local community, the Municipality of Skyros, SNE (Skyros Nautical Society), the Cultural Association of Skyros “Anemoessa” and the Faltaitis Museum.*

Our group’s voluntary effort is based on our love for the Greek urban music tradition, which arms us with fun, passion and strength to overcome many difficulties that we face during our effort. Together with our friends, we continue our musical journey, despite the wild times, guided by our love for rebetiko and its famous and anonymous contributors, who contributed to the creation of this folk music.

We invite you to participate in the parallel events of the seminar-meeting while enjoying your holidays at the beautiful island of Skyros. The events include evenings with rebetiko music in the picturesque taverns of the island, speeches on rebetiko in Greek translated into English open to the public, a rebetiko concert with dances in the central square of the town and the final concert with the participants in live streaming from the seminar areas.

We keep going...

George Makris and Spiros Goumas

Καλωσόρισμα συμμετεχόντων και φίλων στην εναρκτήρια συνάντηση του διεθνούς σεμιναρίου-συνάντησης για το ρεμπέτικο στο αίθριο του Μουσείου Φαλτάιτς

Στην συνάντηση καλωσόρισαν τους συμμετέχοντες Έλληνες και ξένους ο οργανωτικός υπεύθυνος Γιώργος Μακρής και οι μουσικοί υπεύθυνοι των μαθημάτων Σπύρος Γκούμας και Δημήτρης Γκούμας. Χαιρετισμό απηύθυναν ο Δήμαρχος Σκύρου Κυριάκος Αντωνόπουλος και ο Μάνος Οικονομάκης εκ μέρους του Μουσείου Φαλτάιτς.

Στον χαιρετισμό του, ο Δήμαρχος επεσήμανε μεταξύ άλλων την σημασία της διατήρησης της πολιτιστικής μας κιβωτού με δράσεις, όπως το διεθνές σεμινάριο για το ρεμπέτικο που φιλοξενείται περισσότερα από 15 χρόνια στην Σκύρο. Ευχαρίστησε τόσο το μουσείο Φαλτάιτς για την φιλοξενία του σεμιναρίου, αλλά και γενικότερα την διατήρηση της παράδοσης του νησιού όσο και τον Πολιτιστικό σύλλογο Ανεμόεσσα για την συνεργασία τους με το σεμινάριο αλλά και γενικότερα με τον Δήμο Σκύρου. Κλείνοντας, ευχαρίστησε την οργανωτική ομάδα του σεμιναρίου για την προσφορά του στον πολιτισμό γενικότερα και στο νησί. Καταλήγοντας τόνισε ότι θα είναι πάντα κοντά σε όλους όσους μπολιάζουν με τις δυνάμεις τους τον σπόρο της λαϊκής δημιουργίας. Την ταυτόχρονη μετάφραση στα Αγγλικά έκανε ο φίλος και μέλος της οργανωτικής ομάδας, Κώστας Κακουτόπουλος.

Ακολούθησε κέρασμα υποδοχής, προσφορά του Δήμου Σκύρου, με την πάντα θερμή φροντίδα του φίλου Γιάννη Ελευθεριάδη, υπεύθυνου πολιτιστικών του Δήμου και μέλος του συλλόγου Ανεμόεσσα.

<https://www.facebook.com/profile/100057253217804/search/?q=19-7-2025>

Welcome of participants and friends to the opening meeting of the international rebetiko seminar at the atrium of Faltaits Museum

The participants were welcomed at the meeting by the organizing member George Makris and the musical instructors of the courses Spiros Goumas and Dimitris Goumas. Greetings were addressed by the Mayor of Skyros Island, Kyriakos Antonopoulos and Manos Oikonomakis on behalf of Faltaits Museum.

In his address, the mayor pointed out, among other things, the importance of preserving our cultural ark through actions, such as the international seminar on rebetiko that has been hosted for more than 15 years in Skyros. He thanked both the Faltaits Museum for hosting the seminar and the preservation of the island's tradition. Also thanked the Cultural Association of Anemoessa for their cooperation with the seminar and with the Municipality of Skyros as well.

Finally, he thanked the organizing team of the seminar for its contribution to culture in general. Concluding, he stressed that he will always be close to all those who graft the seed of popular creation with their strength. The simultaneous translation into English was done by our friend and member of the organizing team, Kostas Kakoutopoulos.

The event continued with a welcome reception offered by the Municipality of Skyros with the always constant care of our friend Yiannis Eleftheriadis, person in charge of cultural affairs of the Municipality and member of the Anemoessa Association.

<https://www.facebook.com/profile/100057253217804/search/?q=19-7-2025>

Η Μουσική Κληρονομιά του Στέλιου Χρυσίνη ***Αικατερίνη-Μυρτώ Φατούρου*** ***Κώστας Κακουτόπουλος***

Στο διεθνές σεμινάριο-συνάντηση που πραγματοποιείται για 16^η συνεχή χρονιά στη Σκύρο, τιμώμενο πρόσωπο είναι ο Στέλιος Χρυσίνης – ένας συνθέτης όχι ιδιαίτερα γνωστός στο ευρύ κοινό, μα με έργο εξαιρετικής αξίας. Η συμβολή του στη λαϊκή μουσική υπήρξε ουσιαστική και πολυδιάστατη, όπως θα φανεί και στη συνέχεια, παρά το γεγονός ότι η περιορισμένη αναγνωρισιμότητά του έκανε την ερευνητική μας προσπάθεια αρκετά απαιτητική. Ας προσπαθήσουμε, λοιπόν, να γνωρίσουμε τον Στέλιο Χρυσίνη μέσα από τα στοιχεία που καταφέραμε να συγκεντρώσουμε για τη ζωή και το έργο του.

Ο Στέλιος Χρυσίνης γεννήθηκε το 1916. Η μητέρα του Μαρία και ο πατέρας του Βασίλης έμεναν αρχικά στο Κρανίδι Αργολίδας και αργότερα στον Πειραιά. Είχε 3 μεγαλύτερα αδέρφια την Μαρία (1905), τον Βασίλη (1907) και τον Παναγιώτη (1910). Από πολύ μικρή ηλικία τόσο ο Στέλιος όσο και ο Παναγιώτης τυφλώθηκαν. Αυτός ήταν και ο λόγος για τον οποίο ξεκίνησαν να μαθαίνουν μουσική. Διδάχτηκαν βιολί, πιάνο, κιθάρα, λαούτο, μάντολα, μαντολίνο και αργότερα μπουζούκι.

Φωτογραφία 1. Αρχείο Κουνάδη, "Χρυσίνης Στέλιος ", 2019,
<https://vmrebetiko.gr/item?id=3651>

Οι δυο τους δεν άργησαν να σχηματίσουν μουσικό δίδυμο και να ξεκινήσουν να παίζουν στον κινηματογράφο. Ο κινηματογράφος είχε ήδη εμφανιστεί το 1895 και μόλις έναν χρόνο αργότερα πραγματοποιούνται οι πρώτες προβολές και στην Αθήνα. Εκείνη την εποχή, η τεχνολογία παρείχε κινούμενη εικόνα αλλά όχι ήχο, κι έτσι τον ρόλο της ηχητικής συνοδείας αναλάμβαναν ζωντανοί μουσικοί που έπαιζαν κατά τη διάρκεια της προβολής.

Αρχικά, η μουσική λειτουργούσε βοηθητικά: κάλυπτε τον θόρυβο της μηχανής προβολής και τους εξωτερικούς ήχους. Πολύ γρήγορα, όμως, μετατράπηκε σε βασικό συστατικό της κινηματογραφικής εμπειρίας, καθώς μπορούσε να διαμορφώσει τη συναισθηματική ατμόσφαιρα κάθε σκηνής. Οι μουσικοί δεν αρκούσε να εκτελούν ένα συγκεκριμένο ρεπερτόριο· χρειαζόταν να προσαρμόζουν τη μουσική σε πραγματικό χρόνο, ακολουθώντας τις εντάσεις και τις εναλλαγές της δράσης.

Δυστυχώς, δεν γνωρίζουμε αν η μουσική που έπαιζαν τα αδέρφια Χρυσίνη ήταν αυτοσχεδιαστική ή βασισμένη σε έτοιμο υλικό. Το ταλέντο, ωστόσο, που απαιτεί μια τέτοια δουλειά είναι αδιαμφισβήτητο — και αναμφίβολα αποτέλεσε σημαντικό εφόδιο για τη μετέπειτα πορεία τους.

Φωτογραφία 2. Ο Γιάννης Κυριαζής (κιθάρα), ο Στέλιος Χρυσίνης (μπουζούκι), ο "Πινόκιο" (πιάνο), ο Πάνος Γαβαλάς (μπουζούκι) και ο Ν. Μειμάρης (μπουζούκι), δεκαετία του 1950.
<https://vmrebetiko.gr/item/?id=3950>

Ξεχώριζαν για την ικανότητά τους να ερμηνεύουν με ακρίβεια και ευαισθησία διαφορετικά είδη μουσικής. Έτσι, σύντομα βρέθηκαν να παίζουν σε διάφορα λαϊκά κέντρα, καφέ-αμάν και καφέ-σαντάν, σε ανατολίτικα και ευρωπαϊκά μουσικά στέκια αντίστοιχα.

Στα 18 του χρόνια ο Στέλιος Χρυσίνης μπαίνει στη δισκογραφία ηχογραφώντας το ζεϊμπέκικο "Χθες το βράδυ στον τεκέ μας" στην Columbia (1934) με τη φωνή του Στελλάκη

Περπινιάδη και στο οποίο έγιναν πολλές επανεκτελέσεις. Την επόμενη χρονιά φωνογράφησε το “Αργιλέ μου γιατί σβήνεις” με τη φωνή της Γεωργίας Μηττάκη.

Ο μουσικοσυνθέτης Λευτέρης Γουναρόπουλος είχε πει: “Τον Χρυσίνη τον πρώτο-άκουσα στο μπαράκι του Βρυώνη στον Πειραιά το 1932 ή 33. Ήμουν παιδί. Μέσα, πίσω από ένα σιδερένιο στρογγυλό τραπεζάκι, αυτός έπαιζε μπουζούκι και ο Παναγιώτης, ο αδελφός του κιθάρα, κι απ’ έξω ουρά για να τον ακούσουν. Ουρά σου λέω. Ο Στέλιος ήταν μεγαλοφυής. Έγραψε πράγματα που δεν μπορείς να τα πιάσεις. Κάποια μέρα θα του βγάλουν όλοι το καπέλο. Για μένα ήταν απ’ τους καλύτερους”

Κατά την προπολεμική περίοδο ηχογραφήθηκαν περίπου 50 συνθέσεις του Στέλιου Χρυσίνη. Συνεργαζόταν με όλες τις μεγάλες δισκογραφικές εταιρείες της εποχής, ενώ είχε ενεργό ρόλο και πέρα από τη σύνθεση: πρότεινε τραγουδιστές για ηχογράφιση, αρκετοί από τους οποίους πέρασαν για πρώτη φορά στο στούντιο χάρη σ’ αυτόν.

Η μέρα της εισβολής των Γερμανών στην Αθήνα, το 1941, βρίσκει τον Παναγιώτη και τον Στέλιο, στο μπαρ «KRYSTAL» της Ρόζας Εσκενάζυ, που ήταν κοντά στην πλατεία Βάθης. Όταν τους καλούσαν με τον αδερφό του Γερμανοί και Ιταλοί αξιωματικοί έπαιζαν ευρωπαϊκό πρόγραμμα όπως Ριγκολέτο (από την όπερα του Verdi) και Λιλί Μαρλέν (ένα δημοφιλές κατά τη διάρκεια του β’ παγκοσμίου γερμανικό τραγούδι) ενώ δεν έλειπαν και τα μπλεξίματα πολλές φορές όπου οι Γερμανοί στρατιώτες εκμεταλλευόμενοι την αναπηρία του τον εξαναγκάζαν να παίζει χωρίς αμοιβή. Ο Παναγιώτης, ή αλλιώς Νότης Χρυσίνης έπαιζε κυρίως μπαγλαμά και μαντολίνο και φαίνεται να είχε κάποιες συνθέσεις δικές του όπως αναφέρει σε συνέντευξή του το «Έχω ένα γάτο μάγκα» (μεγάλη αγάπη για τις γάτες) “μπουζούκια και διπλοπενιές ακούγονται στον Άδη” που έγραψε μετά το θάνατο του αδερφού του.

Φωτογραφία 3. Από αριστερά: Νίκος Βούλγαρης (μπουζούκι), Στέλιος Χρυσίνης (κιθάρα), Πινόκιο (πιάνο), Γιάννης Αγγέλου (μπαγλαμάς) και άγνωστος (μπουζούκι).

<https://vmrebetiko.gr/item/?id=11498>

Κατά την περίοδο της Κατοχής ο Στέλιος Χρυσίνης συνέχισε να εργάζεται, παίζοντας σε ταβέρνες της Αθήνας αλλά και σε στέκια των Μεσογείων, διατηρώντας ενεργή την παρουσία του στη μουσική ζωή της εποχής. Οι συνεργασίες όμως με τις δισκογραφικές έπαψαν και αφού έχασε τα περιουσιακά του στοιχεία εγκαταστάθηκε στην οδό Αριστομένους 35 στα Σεπόλια. Το 1948 παντρεύτηκε την Ελπίδα Κυριακού, χήρα του Αθανάσιου Στεφανιά, με τον οποίο είχε μια κόρη, την Ελένη. Μετά την απελευθέρωση έγινε βοηθός του καλλιτεχνικού διευθυντή Δημήτρη Σέμση στη δισκογραφική εταιρεία His Master's Voice. Συνεργαζόταν επίσης με τον στιχουργό Χαράλαμπο Βασιλειάδη γνωστό και ως Τσάντα, τους οποίους συνέδεε και δυνατή φιλία.

Ο στιχουργός Κώστας Βίρβος αναφέρει για τον Χρυσίνη "Ο Χρυσίνης ήταν πρώτα άριστος ενορχηστρωτής και μετά καλός συνθέτης. Λίγο πριν και μετά το '50 έλυne και έδενε στις εταιρείες. Ήταν κολλητός του Τσάντα. Οι δυο τους είχαν μεγάλη δύναμη και μπορούσαν να επιβάλλουν τραγούδια και πρόσωπα στη δισκογραφία". Το 1950 πεθαίνει ο Δημήτρης Σέμσης και για την περίοδο 1950-1955 πιθανότατα ανέλαβε μαέστρος ο Στέλιος Χρυσίνης στην Columbia. Συνεργάστηκε ξανά με τις εταιρείες ODEON, PARLOPHONE και HIS MASTER'S VOICE. Μια περίοδος στην οποία ο Στέλιος Χρυσίνης ηχογράφησε πάρα πολλά τραγούδια όπως ξεκίνησε να παίζει ξανά στα κέντρα. Εκτός από συνθέτης συμμετείχε πολύ συχνά ως μαέστρος ή ενορχηστρωτής σε συνθέσεις άλλων.

Φωτογραφία 4. Στιγμιότυπο από ηχογράφιση της δεκαετίας του '50. Με το κοντραμπάσο ο Σπύρος Αναγνώστου, ο Στέλιος Χρυσίνης με την κιθάρα, ο Γιάννης Τατασόπουλος στο βάθρο με το μπουζούκι, ο βιολίστας Λουκάς Καρμανιόλας – σύζυγος της Ευαγγελίας Μαργαρώνη, η Ευαγγελία Μαργαρώνη με το ακορντεόν, ο Γεράσιμος Κλουβάτος με μπουζούκι, επίσης, ο Μπάμπης Μπακάλης και ο Παναγιώτης Χρυσίνης – αδελφός του Στέλιου – με τον μπαγλαμά. Και ένα μικρόφωνο, κρεμασμένο στη μέση – ανάμεσα στο μπουζούκι και στην κιθάρα. Πηγή η εκπομπή του του Γιώργου Τσάμπρα στο Δεύτερο Πρόγραμμα 103.7 «Πρέπει να ξέρεις μηχανή να κόψεις μαύρα μάτια». <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1251960293597644&id=100063510554237&set=a.544289177698096>

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μαρτυρία του συνθέτη και μαέστρου Γιώργου Θεοφιλόπουλου σε συνέντευξή του στον Παναγιώτη Κουνάδη όπου περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο αναλάμβανε τη διεύθυνση ορχήστρας ο Χρυσίνης αφού ανέλαβε μετά το θάνατο του Σέμση. “[ο Παναγιώτης και ο Στέλιος] ήτανε τεμπίστες καλοί. Καλοί και σωστοί και παίζουν και τα σωστά ακόρντα. [...] Σ’ αυτούς το διεύθυνση ορχήστρας σημαίνει να τους διδάξεις την εισαγωγή στα μπουζούκια. Ελάτε εδώ, με την κιθάρα του έπαιζε την εισαγωγή, το μάθαιναν απ’ όξω τα μπουζούκια. Μετά, αυτό, παρακάτω, μετά κι ο τραγουδιστής εκεί, μάθαιναν και τη μελωδία. [...] Αλλά εγώ τα ‘γραφα μετά. Εγώ τα ‘γραφα όλα κι όταν ήταν κι ακορντεόν, οι ακορντεονίστες διαβάζουνε ιδίως που έχει και το αρμόνιο μάλιστα, διαβάζουν όλοι αυτοί τους τα’ γραφα κι έτσι...”

Οι μουσικές του ανησυχίες δεν περιορίστηκαν μόνο στην σύνθεση και εκτέλεση τραγουδιών αλλά επιμελήθηκε ή έγραψε τη μουσική στις παρακάτω ελληνικές κινηματογραφικές ταινίες: Για λίγη στοργή 1963, Ο αδερφός μου ο τροχονόμος 1963, Οι τουρίστες 1963, Πληγωμένες καρδιές 1963, Ορφανή στους πέντε δρόμους 1964, Δεν μπορούν να μας χωρίσουν 1965 και Αχάριστη 1966.

Τόσο προπολεμικά όσο και μεταπολεμικά ο Χρυσίνης φαίνεται να είχε μεγάλο ενδιαφέρον στην αναζήτηση νέων φωνών. Το σπίτι του είχε μετατραπεί σε χώρο αναζήτησης ταλέντων. Συνεργάστηκε με πολλούς τραγουδιστές και πολλοί ηχογράφησαν για πρώτη φορά μαζί του.

Αναδεικνύοντας μια ολόκληρη γενιά τραγουδιστών και όπως φαίνεται παραπάνω αλλά και από τις μαρτυρίες των Καζαντζίδη και Ζαμπέτα για κάποιους καλλιτέχνες η συμβολή του Χρυσίνης ήταν καθοριστική τόσο λόγω της διευθυντικής του θέσεις στην Columbia αλλά και λόγω της αφοσίωσής του.

Το 1953, ο νεαρός και ταλαντούχος τραγουδιστής Κώστας Πολίτης, "μπήκε" στην οικογένεια, σαν συνεργάτης του Στέλιου Χρυσίνης. Αρραβωνιάστηκε την κόρη της γυναίκας του, Ελένη και το 1958 έγινε ο γάμος τους. Ηχογράφησε τη φωνή του τόσο σε συνθέσεις του Στέλιου Χρυσίνης όσο και σε δικές του. Τις τελευταίες μέρες της ζωής του Χρυσίνης, ο Κώστας Πολίτης με την κόρη του ήταν για περιοδεία στις ΗΠΑ.

Έφυγε από τη ζωή στις 14 Φεβρουαρίου 1970 ενώ ο Παναγιώτης Χρυσίνης στις 6 Ιουνίου 1989. Και οι δύο, τα τελευταία χρόνια της ζωής, τους έζησαν στην αφάνεια καθώς η δισκογραφία πέρασε στα χέρια μιας νέας γενιάς ερμηνευτών και δημιουργών.

Παρότι ο Χρυσίνης είχε γνωρίσει μεγάλη επιτυχία, όπως με το τραγούδι “Τι όμορφη που είσαι όταν κλαις” — που πρώτο-κυκλοφόρησε το 1954 με τη φωνή της Μαρίκας Νίνου και αριθμεί πάνω από 40 επανεκτελέσεις — στα τελευταία χρόνια της ζωής του ηχογραφήσε κυρίως σε μικρότερες δισκογραφικές εταιρείες, χωρίς πλέον την απήχηση του παρελθόντος· παρέμενε όμως πάντα δραστήριος, αναζητώντας νέες φωνές και στηρίζοντας νέους καλλιτέχνες.

Παρ’ όλη τη δυσκολία εύρεσης στοιχείων για τη ζωή και το έργο του Στέλιου Χρυσίνης δεν ήταν δύσκολο να καταλάβουμε ότι εκτός από ένας εξαίρετος και πολυδιάστατος μουσικός που ελισσόταν ανάμεσα στα μουσικά είδη αλλά και στα όργανα, ήταν ένας άνθρωπος που συνέβαλε στη δισκογραφία με πολλούς τρόπους, ως συνθέτης, ως ενορχηστρωτής, ως καλλιτεχνικός διευθυντής και ως κυνηγός ταλέντων αφού τόσο πολλοί τραγουδιστές είχαν την ευκαιρία να αναδειχτούν μετά από παρότρυνση του Στέλιου Χρυσίνης. Για να αναδειχθεί το έργο του Στέλιου Χρυσίνης θα πρέπει να γίνει περαιτέρω έρευνα που να μπορέσει να αναδειχθεί η βιογραφία του και το πολυδιάστατο

καλλιτεχνικό του έργο. Από το Αρχείο της Ελληνικής Δισκογραφίας, με πρωτοβουλία του Παναγιώτη Κουνάδη υπάρχουν τρεις συλλογές με 46 συνθέσεις του Στέλιου Χρυσίνη. Θα ήταν πολύ χρήσιμο να συγκεντρωθεί και η πλήρης εργογραφία του αφού θα αναδειχθούν κι άλλες πτυχές του έργου του.

Βιβλιογραφία

Βίρβος, Κ. (1985). Μια ζωή τραγούδια: Αυτοβιογραφία. Αθήνα: Εκδόσεις Ντέφι.

Μπαλαχούτης, Κ. (2006). Κι όσο υπάρχουν θα υπάρχω: Η πορεία και τα τραγούδια του Στέλιου Καζαντζίδη. Αθήνα: Εκδόσεις Ατραπός.

Παπαϊωάννου, Γ. (1996). Ντόμπρα και σταράτα (Κ. Χατζηδουλής, επιμ.). Αθήνα: Εκδόσεις Κάκτος.

Σχορέλης, Τ. (1992, Μάρτιος). Ρεμπέτικη ανθολογία (Τόμος Δ'). Αθήνα: Εκδόσεις Πλέθρον.

Ιστοσελίδες (ανακτήθηκαν 09/07/2025)

- <https://myfiscardo.wordpress.com/2016/09/19/%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%B2%CE%B9%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1/>
- <https://bouzoukiGreek.com/?artists=%CF%83%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%82>
- <https://www.rebetiko.gr/news/mpalachoutis/chrysinis.htm>
- <https://www.youtube.com/watch?v=dIEbYoniT9o&t=10s>
- <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10155414654637338&id=177880217337&set=a.10155239918527338>
- <https://www.retrodb.gr/wiki/index.php/%CE%A3%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82%CE%A7%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%82>
- <https://vmrebetiko.gr/item/?id=1299>
- <https://vmrebetiko.gr/search/?fmid=f&ss=%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CF%82&st=&ft%5B%5D=21&sa=>
- <https://vmrebetiko.gr/item/?id=3651>
- <https://kounadisomeka.aegean.gr/files/original/54512dd4a79ffcee84125d6c1f2a515a.pdf>
- https://www.tar.gr/rolos_tis_moysikis_ston_bwbo_kinimatografo_tis_giwtas_eytaxia-article-5594.html?category_id=13
- <https://www.youtube.com/watch?v=o7PtpVbU8nQ> Βιογραφία Στέλιου Χρυσίνη
- <https://www.youtube.com/watch?v=TbXa13shtcU> Οργανικό συρτό Χρυσίνη

παρτιτούρα 1:

<https://kounadisomeka.aegean.gr/files/original/9e109385bda6707ad27946532767a685.pdf>

κι άλλες παρτιτούρες Χρυσίνη:

<https://www.searchculture.gr/aggregator/persons/848705344?ektPersonsCreators=true&ektPersonsReferences=true>

The Musical Legacy of Stelios Chrysinis

***Aikaterini-Mirto Fatourou
Kostas Kakoutopoulos***

At the international seminar-meeting that is taking place for the 16th consecutive year in Skyros, the honored person is Stelios Chrysinis — a composer not particularly known to the wider public, yet with work of exceptional value. His contribution to Greek urban folk music was substantial and multifaceted, as we will show below, despite the fact that his limited recognition made our research effort quite demanding. Let us try, then, to get to know Stelios Chrysinis through the information we managed to gather about his life and work.

Stelios Chrysinis was born in 1916. His mother Maria and his father Vasilis lived initially in Kranidi, Argolis, and later in Piraeus. He had three older siblings: Maria (1905), Vasilis (1907), and Panagiotis (1910). From a very young age, both Stelios and Panagiotis went blind. This was also the reason they began to learn music. They were taught violin, piano, guitar, lute, mandola, mandolin, and later bouzouki.

The two of them soon formed a musical duo and began playing in the cinemas. Cinema as an industry had already appeared in 1895, and only a year later the first screenings took place in Athens as well. At that time, technology provided moving image but not sound, and so the role of sound accompaniment was taken on by live musicians who played during the screening.

Photo 1. Kounadis Archive, "Chrysinis Stelios", 2019, <https://vmrebetiko.gr/item?id=3651>

At first, the music functioned in a supporting way: it covered the noise of the projection machine and external sounds. Very quickly, however, it turned into a basic component of the cinematic experience, as it could shape the emotional atmosphere of each scene. It was not enough for the musicians to perform a specific repertoire; they needed to adapt the music in real time, following the intensities and changes of the action.

Unfortunately, we do not know whether the music the Chrysinis brothers played was improvisational or based on prepared material. The talent, however, that such work requires is indisputable — and undoubtedly constituted an important asset for their later course.

Photo 2. Giannis Kyriazis (guitar), Stelios Chrysinis (bouzouki), 'Pinocchio' (piano), Panos Gavalas (bouzouki), and N. Meimaros (bouzouki), 1950s.

<https://vmrebetiko.gr/item/?id=3950>

They stood out for their ability to interpret with precision and sensitivity different kinds of music. Thus, they soon found themselves playing in various popular venues, café-amans and café-chantants, in Eastern-style and European-style musical venues respectively.

At the age of 18, Stelios Chrysinis entered the record industry by recording the zeibekiko “Hthes to vradi ston teke mas” (Last night in our tekes) at Columbia (1934) with the voice of Stellakis Perpiniadis, which received many re-recordings. The next year he recorded “Nargile mou giati svinis” (My nargile, why do you go out) with the voice of Georgia Mittaki.

The musician-composer Lefteris Gounaropoulos had said: “I first heard Chrysinis at Vryonis’s little bar in Piraeus in 1932 or 33. I was a child. Inside, behind a round iron little table, he was playing bouzouki and Panagiotis, his brother, was playing guitar, and outside there was a line to hear him. A line, I tell you. Stelios was a genius. He wrote things you

can't grasp. One day everyone will take their hat off to him. For me he was among the best."

During the pre-war period, about 50 compositions of Stelios Chrysini were recorded. He collaborated with all the big record companies of the time, while he also had an active role beyond composition: he suggested singers for recordings, quite a few of whom entered the studio for the first time thanks to him.

The day the Germans entered Athens in 1941 finds Panagiotis and Stelios at the bar "KRYSTAL" of Roza Eskenazy, which was near Vathi Square. When German and Italian officers called them, he and his brother played a European program such as *Rigoletto* (from Verdi's opera) and *Lili Marleen* (a German song popular during World War II), and often there were also situations, where German soldiers, taking advantage of his disability, forced him to play without payment. Panagiotis, also known as Notis, Chrysini, played mainly baglama and mandolin and seems to have had some compositions of his own, as he mentions in an interview, such as "Eho ena gato magka" (I have a magkas cat) and "Bouzoukia ke diploponies akougontai ston Adi" (Bouzoukis and double-picking are heard in Hades), which he wrote after the death of his brother.

Photo 3. From left to right: Nikos Voulgaris (bouzouki), Stelios Chrysini (guitar), Pinocchio (piano), Giannis Angelou (baglamas) and unknown (bouzouki).

<https://vmrebetiko.gr/item/?id=11498>

During the German occupation period, Stelios Chrysini continued to work, playing in taverns of Athens and also in taverns of Mesogeia, keeping his presence active in the musical life of the time. Collaborations with record companies, however, came to a stop, and after he lost his financial assets he settled at 35 Aristomenous Street in Sepolia. In 1948 he married Elpida Kyriakou, the widow of Athanasios Stefanias, with whom she had a daughter, Eleni. After the liberation from the Germans, he became assistant to the artistic director Dimitris Semsis at the record company His Master's Voice. He also collaborated

with the lyricist Charalambos Vasileiadis, also known as Tsantas, with whom he also had a strong friendship.

The lyricist Kostas Virvos mentions about Chrysinis: “Chrysinis was first an excellent orchestrator and then a good composer. A little before and after the ’50s he called the shots in the (record) companies. He was a close friend of Tsantas. The two of them had great power and could impose songs and people on the record industry.” In 1950 Dimitris Semsis dies and for the period 1950–1955 Stelios Chrysinis most likely took on the role of creative director at Columbia. He collaborated again with the companies ODEON, PARLOPHONE, and HIS MASTER’S VOICE. A period during which Stelios Chrysinis recorded many songs, as he also began to perform again in the venues. Apart from being a composer, he participated very often as conductor or orchestrator in compositions of others.

Photo 4. Snapshot from a recording session in the 1950s. On the double bass, Spyros Anagnostou, Stelios Chrysinis with the guitar, Giannis Tatasopoulos on the podium with the bouzouki, the violinist Loukas Karmaniolas – husband of Evangelia Margaroni, Evangelia Margaroni with the accordion, Gerasimos Kluvatos with bouzouki, also, Babis Bakalis and Panagiotis Chrysinis – Stelios’ brother – with the baglamas. And a microphone hanging in the middle – between the bouzouki and the guitar. Source: the show by Giorgos Tsampras on Second Program 103.7 “You Must Know How to Cut Black Eyes”. <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1251960293597644&id=100063510554237&set=a.544289177698096>

Of interest is the testimony of the composer and conductor Giorgos Theofilopoulos in an interview with Giorgos Kounadis, where he describes the way Chrysinis took on orchestra direction after taking over following the death of Semsis: “[Panagiotis and Stelios] were good tempo-keepers. Good and correct, and they play the correct chords. [...] For them, orchestra direction means to teach the introduction on the bouzoukis. Come here — with his guitar he played them the introduction, the bouzoukis learned it by heart. Then this, further on, then the singer too there, they learned the melody as well. [...] But I wrote them down afterwards. I wrote everything down, and when there was accordion too, the

accordionists read — especially since there is also the harmonium, in fact — all of these read, I wrote them down for them, and so...”

His musical concerns were not limited only to composing and performing songs, but he edited or wrote the music in the following Greek films: *Gia ligi storgí* (For a Little Affection, 1963), *O aderfós mou o trochonómos* (My Brother the Traffic Policeman, 1963), *Oi tourístes* (The Tourists, 1963), *Pligoménes kardiés* (Wounded Hearts, 1963), *Orfaní stous pénte drómous* (Orphan at the Five Roads, 1964), *Den boroún na mas chorísoun* (They Can't Separate Us, 1965), and *Acharísti* (Ungrateful, 1966).

Both pre-war and post-war, Chrysinis seems to have had great interest in the search for new voices. His house had been turned into a place for the search of talents. He collaborated with many singers and many singers recorded for the first time with him.

Bringing out an entire generation of singers, as shown above, but also from the testimonies of Kazantzidis and Zambetas about certain artists, the contribution of Chrysinis was decisive both because of his directorial position at Columbia and because of his dedication.

In 1953, the young and talented singer Kostas Politis “entered” the family, as a collaborator of Stelios Chrysinis. He became engaged to the daughter of his wife, Eleni, and in 1958 their wedding took place. He recorded his voice both in compositions of Stelios Chrysinis and in his own. In the last days of Chrysinis's life, Kostas Politis with his daughter were on tour in the USA.

Stelios Chrysinis passed away on 14 February 1970, while Panagiotis Chrysinis passed away on 6 June 1989. Both in the last years of their lives lived in obscurity, as the record industry transitioned into the hands of a new generation of performers and creators.

Although Chrysinis had met great success, as with the song “*Ti ómorfi pou éisai ótan klaís*” (“How beautiful you are when you cry”) — which was first released in 1954 with the voice of Marika Ninou and counts more than 40 re-recordings — in the last years of his life he recorded mainly in smaller record companies, without the resonance of the past; he remained, however, always active, searching for new voices and supporting young artists.

Despite the difficulty of finding information about the life and work of Stelios Chrysinis, it was not difficult to understand that, apart from being an excellent and multifaceted musician who moved between musical genres but also between instruments, he was a person who contributed to the record industry in many ways: as a composer, as an orchestrator, as an artistic director, and as a talent hunter, since so many singers had the chance to be brought out after the encouragement of Stelios Chrysinis. In order for the work of Stelios Chrysinis to be highlighted, further research must be done so that his biography and his multifaceted artistic work can be brought to light. From the Archive of Greek Discography, with the initiative of Panagiotis Kounadis, there are three collections with 46 compositions of Stelios Chrysinis. It would be very useful to also gather his complete works, as other aspects of his work will also be brought out.

Bibliography

Virvos, K. (1985). *A Life of Songs: Autobiography*. Athens: Defi Publications.

Balahoutis, K. (2006). *As Long as You Exist, I Will Exist: The Journey and Songs of Stelios Kazantzidis*. Athens: Atrapos Publications.

Papaioannou, G. (1996). *Direct and Straightforward* (K. Chatzidoulis, ed.). Athens: Kaktos Publications.

Schorelis, T. (1992, March). *Rebetiko Anthology* (Vol. IV). Athens: Plethron Publications.

Websites (retrieved 09/07/2025)

- <https://myfiscardo.wordpress.com/2016/09/19/%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CE%B2%CE%B9%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1/>
- <https://bouzoukigreek.com/?artists=%CF%83%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82-%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%82\>
- <https://www.rebetiko.gr/news/mpalachoutis/chrysinis.htm>
- <https://www.youtube.com/watch?v=diEbYoniT9o&t=10s>
- <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10155414654637338&id=177880217337&set=a.10155239918527338>
- <https://www.retrodb.gr/wiki/index.php/%CE%A3%CF%84%CE%AD%CE%BB%CE%B9%CE%BF%CF%82%CE%A7%CF%81%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%BD%CE%B7%CF%82>
- <https://vmrebetiko.gr/item/?id=1299>
- <https://vmrebetiko.gr/search/?fmid=f&ss=%CF%87%CF%81%CF%85%CF%83%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CF%82&st=&ft%5B%5D=21&sa=>
- <https://vmrebetiko.gr/item/?id=3651>
- <https://kounadisomeka.aegean.gr/files/original/54512dd4a79ffcee84125d6c1f2a515a.pdf>
- https://www.tar.gr/rolos_tis_moysikis_ston_bwbo_kinimatografo_tis_qiwtas_eytaxia-article-5594.html?category_id=13
- <https://www.youtube.com/watch?v=o7PtpVbU8nQ> Stelios Chrysinis biography
- <https://www.youtube.com/watch?v=TbXa13shtcU> Stelios Chrysinis Organic syrto

Music Sheet 1:

<https://kounadisomeka.aegean.gr/files/original/9e109385bda6707ad27946532767a685.pdf>

Other Music Sheets Chrysinis:

<https://www.searchculture.gr/aggregator/persons/848705344?ektPersonsCreators=true&ektPersonsReferences=true>

Our way to Rebetiko - Ο δρόμος μας για το Ρεμπέτικο

Borislav Panchov and Silvia Haralambova

Our way to Rebetiko Ο δρόμος μας για το Ρεμπέτικο

Slide 1 –Our way to Rebetiko - both of us with the instruments

I am Borislav and this is Silvia. We come from Bulgaria. We all here have one thing in common that unites us in a special way – the Rebetiko music. Now we want to share our own story about how we discovered the Rebetiko.

I am not a professional player. My job is quite different. But I have played the guitar since my school years as a hobby and for fun – alone and with friends – blues, rock, jazz, folk etc.

Silvia is an artist, but she is also involved with her bendir.

Διαφάνεια 1 – «Ο δρόμος μας προς το Ρεμπέτικο». Είμαι ο Μπόρισλαβ και η Σίλβια. Ερχόμαστε από τη Βουλγαρία. Όλοι εμείς εδώ έχουμε ένα κοινό σκοπό που μας ενώνει με έναν ιδιαίτερο τρόπο-τη ρεμπέτικη μουσική. Τώρα θέλουμε να μοιραστούμε τη δική μας ιστορία για το πώς ανακαλύψαμε το ρεμπέτικο.

Δεν είμαι επαγγελματίας μουσικός. Η δουλειά μου είναι αρκετά διαφορετική. Αλλά παίζω κιθάρα από τα σχολικά μου χρόνια ως χόμπι και για διασκέδαση, μόνος και με φίλους, μπλουζ, ροκ, τζαζ, παραδοσιακή μουσική κ.ά. Η Σίλβια είναι καλλιτέχνης, αλλά ασχολείται επίσης με το μπεντίρ της.

Introduction:

Greek music has ever been popular in Bulgaria, people like it. It was listened at parties, in restaurants, especially at the Black Sea. We had at home plates with such music and they

were among our favorites. I remember very well such pieces like Opa opa ta bouzoukia, Milise mou, songs of the composers Mikis Teodorakis, Manos Hadjidakis and singers like Kazanaidis, Melina Mercury, Dalaras, needles to mention the famous Sirtaki from the movie Zorba the Greek, etc.

Later we discovered that in fact many of these songs that we liked were based on the rebetiko music.

Nowadays, in some restaurants and tavernas you can listen rebetiko and laika but in a modern way – with synthesizers, electrical instruments and arranged in such a manner that the pieces have lost their identity and charm.

Our journey to Rebetiko started in the summer of 2019 in the village Sykia, Sythonia and Halkidiki. One evening, occasionally we came upon three guys – two bouzouki players and one guitarist who began to play and sing.

Εισαγωγή:

Η ελληνική μουσική ήταν πάντα δημοφιλής στη Βουλγαρία, ο κόσμος την αγαπούσε. Ακούγονταν σε πάρτι, σε εστιατόρια, ιδιαίτερα στην περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.

Στο σπίτι μας είχαμε δίσκους με αυτή τη μουσική και ήταν ανάμεσα στα αγαπημένα μας. Θυμάμαι πολύ καλά κομμάτια όπως το "Όπα όπα τα μπουζούκια", "Μίλησε μου", τραγούδια των συνθετών Μίκη Θεοδωράκη, Μάνου Χατζιδάκι και τραγουδιστές όπως Καζαντζίδης, Μελίνα Μερκούρη, Νταλάρας. Να μη ξεχάσουμε το διάσημο συρτάκι από την ταινία "Ζορμπάς ο Έλληνας" κ.ά. Αργότερα ανακαλύψαμε ότι στην πραγματικότητα πολλά από αυτά τα τραγούδια που μας άρεσαν, βασίζονταν στη ρεμπέτικη μουσική.

Σήμερα, σε ορισμένα εστιατόρια και ταβέρνες μπορείς να ακούσεις ρεμπέτικα και λαϊκά, αλλά με έναν μοντέρνο τρόπο – με synthesizers, ηλεκτρικά όργανα και διασκευασμένα με τέτοιον τρόπο που τα κομμάτια έχουν χάσει την ταυτότητα και τη γοητεία τους.

Το ταξίδι μας στο Ρεμπέτικο ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2019 στο χωριό Συκιά στην Σιθωνία της Χαλκιδικής. Ένα βράδυ, τυχαία συναντήσαμε τρεις τύπους, δύο μπουζουξήδες και έναν κιθαρίστα που άρχισαν να παίζουν και να τραγουδούν.

Slide 2 - Video to slide 2 <https://youtu.be/OakwZqKiiXY>

And this was the real, true Rebetiko that we heard for the first time! We were struck by the uniqueness and the simplicity of this music and its exceptional impact on our minds and souls. And the musicians played with all their hearts.

We did not know these songs, but we felt them as part of us. Just later I already recognized many of the songs which are the same as we play here.

Next, we became witnesses of the special dances of local people that were in unison of the music. And all this lasted for more than 5 hours until late night without stops. It was as if we had entered another dimension.

Διαφάνεια 2

Αυτό ήταν το πραγματικό, αληθινό Ρεμπέτικο που ακούσαμε για πρώτη φορά! Μείναμε εντυπωσιασμένοι από την μοναδικότητα και την απλότητα αυτής της μουσικής και την εξαιρετική της επίδραση στο μυαλό και την ψυχή μας. Και οι μουσικοί έπαιζαν με όλη την καρδιά τους.

Δεν γνωρίζαμε αυτά τα τραγούδια, αλλά τα νιώθαμε σαν να ήταν μέρος μας. Λίγο αργότερα αναγνώρισα ήδη πολλά από τα τραγούδια τα οποία είναι τα ίδια που παίζουμε εδώ. Στη συνέχεια, γίναμε μάρτυρες των ιδιαίτερων χορών των ντόπιων ανθρώπων που συντονίζονταν με τη μουσική. Και όλα αυτά κράτησαν περισσότερες από 5 ώρες μέχρι αργά το βράδυ χωρίς σταμάτημα. Ήταν σαν να είχαμε εισέλθει σε μια άλλη διάσταση.

Slide 3

These were the names of the three musicians: Xristos Pandelis (Manaras), Kostas Papadopoulos and Xristos Samaras. We read afterwards that the oldest guy Xristos Pandelis (Manaras), was the veteran of the Rebetiko music of this region.

When we got back to sleep, the whole night I had the music in my mind and especially the sound of the bouzouki of the solo player, moving his left hand along the entire fretboard up and down. This was the moment when I decided to play the bouzouki and ordered my first instrument from Dekavalas workshop in Thessaloniki. It was tetrachordo, because I felt it closer to the guitar.

Διαφάνεια 3:

Αυτά ήταν τα ονόματα των τριών μουσικών: Χρήστος Παντελής (Μανάρας), Κώστας Παπαδόπουλος και Χρήστος Σαμαράς. Διαβάσαμε στη συνέχεια ότι ο πιο ηλικιωμένος άντρας, ο Χρήστος Παντελής (Μανάρας), ήταν ο βετεράνος της ρεμπέτικης μουσικής αυτής της περιοχής. Όταν επιστρέψαμε για ύπνο, όλη νύχτα είχα τη μουσική στο μυαλό μου και ειδικά τον ήχο του μπουζουκιού του σολίστα, που κινούσε το αριστερό του χέρι κατά μήκος ολόκληρης της ταστιέρας πάνω και κάτω.

Αυτή ήταν η στιγμή που αποφάσισα να παίξω μπουζούκι και παρήγγειλα το πρώτο μου όργανο από το εργαστήριο του Δεκαβάλα στη Θεσσαλονίκη. Ήταν τετράχορδο, γιατί μου φαινόταν πιο κοντά στην κιθάρα.

Slide 4: Image from Dekavalas workshop with the bouzouki

Three years later I bought my second instrument – trichordo bouzouki from the same workshop and since last year I have also a Tzouras again from Dekavalas.

Now, already with the bouzouki in my hand, we made a large collection of rebetiko songs and started our musical journey. Below is a part of it.

Διαφάνεια 4: Στο εργαστήριο του Δεκαβάλα με το μπουζούκι μου

Τρία χρόνια αργότερα αγόρασα το δεύτερο μου όργανο – ένα τρίχορδο μπουζούκι από το ίδιο εργαστήριο. Από πέρυσι έχω επίσης ένα τζουρά, πάλι του Δεκαβάλα.

Τώρα, ήδη με το μπουζούκι στο χέρι, δημιουργήσαμε μια μεγάλη συλλογή ρεμπέτικων τραγουδιών και ξεκινήσαμε το μουσικό μας ταξίδι. Ακολουθεί ένα μέρος του.

SLIDE 5: Video to slide 5 - short pot-pouri of pieces, played by us alone and with friends during the years <https://youtu.be/NAjZKdRyzzM>

Διαφάνεια 5: Video με ένα σύντομο pot-pouri κομματιών, παιγμένα από εμάς ή και με φίλους, κατά τη διάρκεια των χρόνων

Naturally we reached George Makris and learned about the Rebetiko Seminar on Skyros. We wanted to play and sing with other musicians like all the participants here. And we do it entirely for pleasure and fun.

I wrote to George about us and asked if we can take part in the Seminar too. He understood my enthusiasm and said "Yes, you can". I have been sending to him videos of me and Silvia playing and he encouraged me to continue, telling me "If there is a will, there's a way". And finally, we came here firstly in 2023 and now again.

Φυσικά επικοινωνήσαμε με τον Γιώργο Μακρή και μάθαμε για το Σεμινάριο Ρεμπέτικου στη Σκύρο. Θέλαμε να παίζουμε και να τραγουδάμε με άλλους μουσικούς, όπως όλοι οι συμμετέχοντες εδώ. Και το κάνουμε καθαρά για ευχαρίστηση και διασκέδαση. Έγραψα στον Γιώργο για εμάς και ρώτησα αν μπορούμε να συμμετάσχουμε κι εμείς στο Σεμινάριο. Κατάλαβε τον ενθουσιασμό μου και είπε «Ναι, μπορείτε». Του έστειλα βίντεο με εμένα και τη Σίλβια που παίζαμε και με ενθάρρυνε να συνεχίσω, λέγοντάς μου «Όπου υπάρχει θέληση, υπάρχει τρόπος». Και τελικά ήρθαμε εδώ πρώτα το 2023 και τώρα ξανά.

Thank you very much, George for the encouragement! Σε ευχαριστώ πολύ, Γιώργο, για την ενθάρρυνση!

SLIDE 6: Rebetiko in Bulgaria Διαφάνεια 6: Το Ρεμπέτικο στη Βουλγαρία

In Bulgaria it is difficult to find with whom to play this kind of music. There was a friend of us who joined in with his guitar for short period of time, but not for long as he lived in another city away from us.

Until recently we thought that the two of us are probably the only ones in our country who play rebetiko as we do it here on Skyros – with acoustic instruments and sticking maximum to the original.

However, three months ago we discovered a soul mate in one town 200 km. from where we live. He has started to play the bouzouki at the same time like me and he is very good indeed. We met once and with pleasure we found out that we match very well, so we will continue playing together and to develop our own repertoire in the future.

When we play rebetiko to friends and relatives they like it. So, we are optimistic that step by step Rebetiko will spread in Bulgaria.

Several years ago, Rebetiko has been presented by Agathonas and his band in the National Musical Academy among the students in the capital Sofia.

Στη Βουλγαρία είναι δύσκολο να βρεις κάποιον να παίζεις αυτό το είδος μουσικής. Υπήρχε ένας φίλος μας που συμμετείχε με την κιθάρα του για μικρό χρονικό διάστημα, αλλά όχι για πολύ, καθώς ζούσε σε άλλη πόλη μακριά μας.

Μέχρι πρόσφατα νομίζαμε ότι οι δυο μας είμαστε πιθανότατα οι μόνοι στη χώρα μας που παίζουμε ρεμπέτικο, όπως το κάνουμε εμείς εδώ στη Σκύρο – με ακουστικά όργανα και διατηρώντας στο μέγιστο βαθμό την αυθεντικότητα.

Ωστόσο, πριν από τρεις μήνες ανακαλύψαμε μια ψυχή-αδελφή σε μια πόλη 200 χλμ. από εκεί που ζούμε. Έχει αρχίσει να παίζει μπουζούκι ταυτόχρονα με εμένα και είναι πραγματικά πολύ καλός. Συναντηθήκαμε μία φορά και με χαρά διαπιστώσαμε ότι ταιριάζουμε πολύ καλά, οπότε θα συνεχίσουμε να παίζουμε μαζί και να αναπτύσσουμε το δικό μας ρεπερτόριο στο μέλλον.

Όταν παίζουμε ρεμπέτικο σε φίλους και συγγενείς, τους αρέσει. Έτσι, είμαστε αισιόδοξοι ότι βήμα προς βήμα το ρεμπέτικο θα διαδοθεί στη Βουλγαρία.

Πριν από αρκετά χρόνια, το ρεμπέτικο παρουσιάστηκε από τον Αγάθωνα και το συγκρότημά του στη Εθνική Μουσική Ακαδημία στους φοιτητές στην πρωτεύουσα Σόφια.

SLIDE 7 – photo of our family band Διαφάνεια 7: φωτογραφία της οικογενειακής μας μπάντας

Also, we have a family band with Silvia's sister and two brothers who also play musical instruments as a hobby – accordion, kaval and percussions.

We gather from time to time and play together traditional Bulgarian music, including one rebetiko song – Palamakia of Georgios Mitsakis and one traditional song - Milo mou kokkino. So, they are open also for other rebetiko songs and we are going to work on it.

Επίσης, έχουμε μια οικογενειακή μπάντα με την αδερφή της Σίλβια και δύο αδερφούς οι οποίοι επίσης παίζουν μουσικά όργανα ως χόμπι – ακορντεόν, καβάλ και κρουστά.

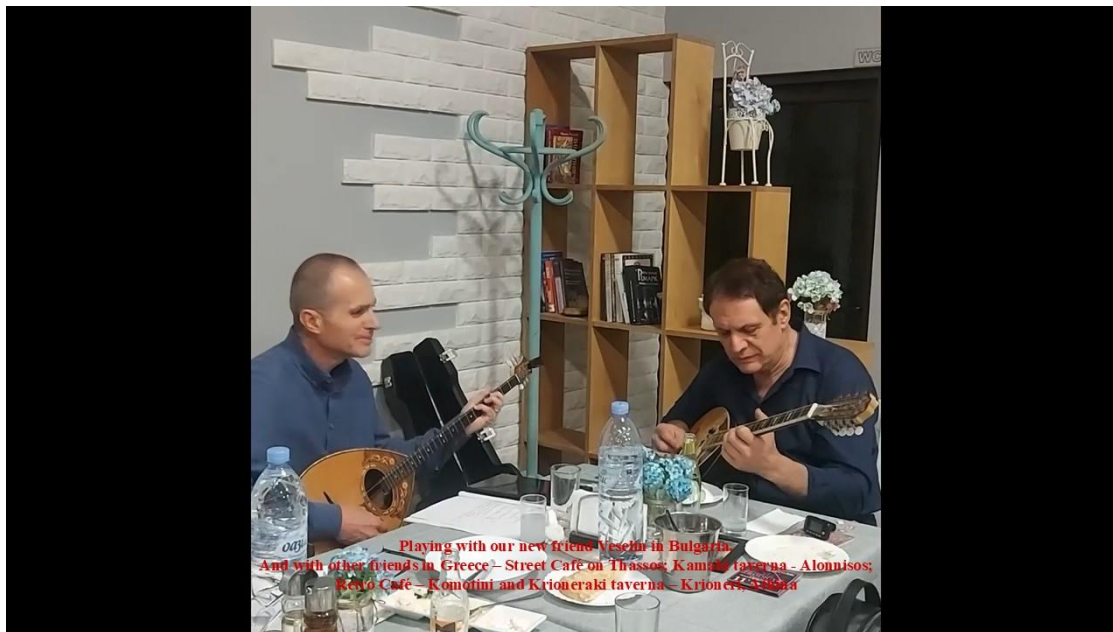
Συγκεντρωνόμαστε κατά καιρούς και παίζουμε μαζί παραδοσιακή βουλγαρική μουσική, περιλαμβάνοντας ένα ρεμπέτικο τραγούδι – «Παλαμάκια» του Γεώργιου Μητσάκη και ένα παραδοσιακό τραγούδι-«Μήλο μου κόκκινο». Είναι ανοιχτοί επίσης και σε άλλα ρεμπέτικα τραγούδια και πρόκειται να δουλέψουμε πάνω σε αυτά.

SLIDE 8 - Video to slide 8 <https://youtu.be/t6p7qjiev7Y> – Family band short pot-pouri
Διαφάνεια 8: Οικογενειακή μπάντα μικρό pot-pouri

As you see, Silvia's sister sings in Greek as well. I have transliterated the lyrics for her in Latin letters.

Όπως βλέπετε, η αδερφή της Σίλβια τραγουδάει και στα ελληνικά. Έχω μεταγράψει τους στίχους για εκείνη με λατινικούς χαρακτήρες.

SLIDE 9 - playing with friends Διαφάνεια 9: Παίζοντας με φίλους

Since last year, our wish to play with friends in Bulgaria and in Greek tavernas has slowly started to come true. And here is a short video. <https://youtu.be/6ZKNezGNfMI>

Playing with our new friend Veselin in Bulgaria. And with other friends in Greece – Street Café on Thassos; Kamaki taverna - Alonnisos; Retro Café – Komotini and Krioneraki taverna – Krioneri, Athina. So, this was our story. We are still learning and improving and events like this here are very energizing and a big catalyst for development.

Από πέρσι, η επιθυμία μας να παίζουμε με φίλους στη Βουλγαρία και στα ελληνικά ταβερνάκια άρχισε αργά να γίνεται πραγματικότητα. Και εδώ είναι ένα μικρό βίντεο.

*Παίζοντας με τον νέο μας φίλο Βεσελίν στη Βουλγαρία. Και με άλλους φίλους στην Ελλάδα – Street Café στη **Θάσο**, Ταβέρνα Καμάκι – Αλόνησος, Retro Café – Κομοτηνή και ταβέρνα Κρυονεράκι – Κρυονέρι, Αθήνα. Λοιπόν, αυτή ήταν η ιστορία μας. Συνεχίζουμε να μαθαίνουμε και να βελτιωνόμαστε, και γεγονότα σαν κι αυτό εδώ είναι πολύ αναζωογονητικά και ένας μεγάλος καταλύτης για την ανάπτυξη.*

Διαφάνεια 10 - Ευχαριστούμε πολύ!

Μια σύντομη ιστοριογραφία του ρεμπέτικου

A brief history of rebetiko

Γιώργος Αθ. Μακρής George Makris

Στο πλαίσιο του 16^{ου} διεθνούς σεμιναρίου για το ρεμπέτικο στη Σκύρο παρουσιάστηκε από τον Γιώργο Αθ. Μακρή μια σύντομη ιστοριογραφία του ρεμπέτικου. Αναλυτικά στοιχεία μπορείτε να βρείτε στον παρακάτω σύνδεσμο.

<https://www.dieleusis.gr/%ce%b4%cf%8d%ce%bf-%ce%b4%ce%af.../>

As part of the 16th international seminar on rebetiko in Skyros, a brief historiography of rebetiko was presented by George Makris. Detailed information can be found at the link above.

Δύο δίγλωσσες εκδόσεις για το ρεμπέτικο και την ενότητα της Ελληνικής μουσικής διαθέσιμες!

Two bilingual publications on Rebetiko and the unity of the Greek music now available online!

Στιγμιότυπα από το 16^ο διεθνές σεμινάριο-συνάντηση για το ρεμπέτικο στην Σκύρο. Highlights of the 16th international rebetiko Seminar in Skyros.

16-th Rebetiko Seminar on Skyros Island, Greece – 2025

Εξαιρετική αποτύπωση στιγμιότυπων από το 16^ο διεθνές σεμινάριο-συνάντηση για το ρεμπέτικο στη Σκύρο από τους φίλους και συμμετέχοντες στο σεμινάριο Borislav Panchov and Silvia Haralambova. Απολαύστε το στον παρακάτω σύνδεσμο.

https://youtu.be/YoOQTkdukKA?si=AHxuoikL_sJvreCT

Excellent capture of snapshots from the 16th international seminar-meeting on rebetiko in Skyros by friends and seminar participants Borislav Panchov and Silvia Haralambova. Enjoy it at the link above.

Glasbena ustvarjalnica Mala Momo by Gordan Novaković. Μουσικό εργαστήριο Μάλα Μόμο

Weeks after the end of 16th Rebetiko seminar on a beautiful Greek island Skyros, the memories are still fresh. Where to start... new music experience, lots of new friendships, playing rebetiko music in tavernas, great concert on Kentriki Plateia in Hora and a lot of fun with people from all over the world. Some of them are not on the photos but they will forever be in my heart. Not to forget tons of delicious greek food. Unforgettable week! Love and peace to all you rebetes, wherever you are! Thank you for all the beautiful memories. And final thanks goes to you, my beloved Greece. I owe you so much.

<https://www.facebook.com/malamomo>

Εβδομάδες μετά το τέλος του 16ου σεμιναρίου Ρεμπέτικου σε ένα όμορφο ελληνικό νησί, τη Σκύρο, οι αναμνήσεις είναι ακόμα φρέσκες. Από πού να ξεκινήσω... νέες μουσικές εμπειρίες, πολλές νέες φιλίες, παίζοντας ρεμπέτικη μουσική σε ταβέρνες, μια υπέροχη συναυλία στην Κεντρική Πλατεία στη Χώρα και πολλή διασκέδαση με ανθρώπους από όλο τον κόσμο. Μερικοί από αυτούς δεν είναι στις φωτογραφίες, αλλά θα μείνουν για πάντα στην καρδιά μου. Να μην ξεχνάω τους τόνους νόστιμου ελληνικού φαγητού. Αξέχαστη εβδομάδα!

Αγάπη και ειρήνη σε όλους εσάς τους ρεμπέτες, όπου κι αν βρίσκεστε! Σας ευχαριστώ για όλες τις όμορφες αναμνήσεις. Και ένα τελευταίο ευχαριστώ σε εσάς, αγαπημένη μου Ελλάδα. Σας χρωστάω τόσα πολλά. Τα λέμε ρε παιδιά!

Συναυλία 16^{ου} σεμιναρίου για το ρεμπέτικο στη Σκύρο. 16th rebetiko seminar concert in Skyros 2025.

Στον παρακάτω σύνδεσμο, μπορείτε να παρακολουθήσετε ολόκληρη τη διαδικτυακή συναυλία του 16^{ου} διεθνούς σεμιναρίου-συνάντησης για το ρεμπέτικο στη Σκύρο, όπου πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 19 Ιουλίου 2025. Η συναυλία αποτυπώνει το σύνολο των τραγουδιών που αναλύθηκαν στη διάρκεια του σεμιναρίου.

<https://youtu.be/ahA6FqbDmfM?si=NYf0GC3tjHoyl3Oq>

At the link above, you can watch the entire online concert of the 16th international seminar-meeting on rebetiko in Skyros, which took place on Saturday, July 19, 2025. The concert captures all of the songs analyzed during the seminar.

Ντοκιμαντέρ σχετικά με το ρεμπέτικο τραγούδι και την ιστορία του στη Νίκαια στη Ψηφιακή Πολιτιστική Νίκαια <https://culture-nikaia-rentis.gr/el/politistiki-nikaia>

Στα ιστορικά video, στον παρακάτω σύνδεσμο, μπορείτε να παρακολουθήσετε μεταξύ των άλλων, το ντοκιμαντέρ για το ρεμπέτικο τραγούδι της Smiling Sketches σε σενάριο και σκηνοθεσία του Κυριάκου Αγγελάκου. Συμμετέχει μεταξύ άλλων το ρεμπέτικο σχήμα Παραπεταμένοι.

https://youtu.be/BdeZ5_jrzSq?si=W-FvAWiH7sG0whz

In the historical videos, at the link above, you can watch, among others, the documentary about the rebetiko song Smiling Sketches, written and directed by Kyriakos Aggelakos. The rebetiko group Parapetamenoι participates, among others.

Τα καθημερινά μαθήματα στον φιλόξενο χώρο του Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Σκύρου. The daily lessons in the welcoming space of the Municipality Council of Skyros.

<https://www.facebook.com/reel/1077621404466678>

Απογευματινές παρουσιάσεις και συζητήσεις στον φιλόξενο χώρο του Δημοτικού Συμβουλίου Δήμου Σκύρου τα πρακτικά των οποίων παρουσιάζονται σε αυτό το τεύχος.

Afternoon presentations and discussions in the welcoming hall of the Council of the Municipality of Skyros.

Βραδινά μουσικά ταξίδια στις όμορφες ταβέρνες του νησιού. Evening musical trips to the beautiful taverns of the island

<https://www.facebook.com/100000854397325/videos/pcb.24138735959071547/2230625907380084>

<https://www.facebook.com/100000854397325/videos/pcb.24138735959071547/1679258382729984>

<https://www.facebook.com/100000854397325/videos/pcb.24147801911498285/1515589879425498>

<https://www.facebook.com/100000854397325/videos/pcb.24147801911498285/1968940173916863>

<https://www.facebook.com/100000854397325/videos/pcb.24155561310722345/1297165375111332>

<https://www.facebook.com/100000854397325/videos/pcb.24155561310722345/1074148974289989>

Μουσικό χορευτικό δρώμενο με τους συμμετέχοντες στο Σεμινάριο και τους χορευτές του Πολιτιστικού Συλλόγου Σκύρου «Ανεμόεσσα» στην Κεντρική Πλατεία Σκύρου την Παρασκευή 19/7/2025.

Musical dance performance with the participants of the Seminar and the dancers of the Skyros Cultural Association «Anemoessa» at the Central Square of Skyros on Friday, 19/7/2025.

<https://www.facebook.com/100057253217804/videos/pcb.1263873655531063/1657628648256906>

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100057253217804>

<https://www.facebook.com/100057253217804/videos/pcb.1263873655531063/4152316498335599>

<https://www.facebook.com/100057253217804/videos/pcb.1263873655531063/2468964220152396>

<https://www.facebook.com/100057253217804/videos/pcb.1263873655531063/1125893412812235>

<https://www.facebook.com/689107681/videos/pcb.10163510778412682/23943229212024650>

<https://www.facebook.com/689107681/videos/pcb.10163510778412682/4209299949393732>

<https://www.facebook.com/689107681/videos/pcb.10163510778412682/1790122295276746>

Η χορευτική ομάδα του πολιτιστικού συλλόγου «Ανεμόεσσα» στην Κεντρική Πλατεία Σκύρου την Παρασκευή 19/7/2025.

The dance group of the cultural association "Anemoessa" in the Central Square of Skyros on Friday 19/7/2025.

Φωτογραφίες, video και ηχητικές καταγραφές έχουν ληφθεί εθελοντικά από φίλες και φίλους, συμμετέχοντες στο Σεμινάριο, παραθεριστές και υποστηρικτές του σεμιναρίου-συνάντησης από την Σκύρο τους οποίους/ες ευχαριστούμε θερμά.

Photos, videos and audio recordings have been voluntarily taken by friends, participants of the Seminar, vacationers and supporters of the seminar-meeting from Skyros whom we warmly thank.

Τα τραγούδια του 16ου διεθνούς σεμιναρίου Ελληνικά-Αγγλικά

***με σημειώσεις
Henk Stoffel & Κώστας Κακουτόπουλος-
Kostas Kakoutopoulos***

1. Αράπ ζεϊμπέκικο

Aráp zeïbékiko

Instrumental

1933 – Markos Vamvakaris

2. Τώρα την καλοκαιριά μικρό μου

Tóra tin kalokeriá mikró mou

Now in the summertime, my little one¹

Τώρα την καλοκαιριά, μικρό μου
φεύγεις απ' το σπίτι το δικό μου
έννοια σου, και θα το μετανιώσεις
σαν το κεράκι αλανιάρρα μου θα λιώσεις

Φεύγεις κι έχω μείνει μοναχός μου
κι έχω την κατακραυγή του κόσμου
γουστάρισες να μου την αμολήσεις
με άλλονε να πας να βρεις να ζήσεις

Φεύγεις και μ' αφήνεις λυπημένο
δεν πόνεσες για μένα τον καημένο
ζήσαμε μαζί τρία χρονάκια
μ' άφησες με δύο μικρά παιδάκια

Now in the summertime, my little one,
you're leaving the home that is mine.
Don't you worry—you'll regret it,
you'll melt away like a candle, my wild
stray girl².

You're leaving, and I'm left all alone,
with the whole world looking down on
me³.

You fancied walking out on me,
to go and find another one to live with.

You're leaving, and you're leaving me sad,
you never felt for me, the poor lad.
Three years we lived together,
you've left me with two young kids.

-
1. **Μικρό μου (mikró mou):** Literally “my little one.” In context, this is a term of endearment for a lover, not a child. Common in rebetiko and older Greek songs.
 2. **Αλανιάρρα (alanára):** From *αλάνης* (alanis), meaning drifter. “Αλανιάρρα” is a feminine form, often affectionate or reproachful, implying a woman who's free-spirited, roams, possibly rebellious or flirtatious.
 3. **Κατακραυγή (katakravgí):** Public outcry or condemnation, refers to social shame, gossip, being judged, which was a big deal in 1930s Greek society.

3. Τζιτζιφιιώτισσα

Tzitzifiótissa

Girl from Tzitzifies¹

Μικρή μου Τζιτζιφιιώτισσα μελαχρινό
πες μου πως με λατρεύεις
και γιάτρεψέ μου την καρδιά μελαχρινό
και πια μη με παιδεύεις

My little brunette² from Tzitzifies,
tell me that you adore me,
and fix up my heart, brunette,
stop messing me around.

Για σένανε αρρώστησα μελαχρινό
γλυκιά μου μαυρομάτα
μικρή μου Τζιτζιφιιώτισσα μελαχρινό
μου σκλάβωσες τα νιάτα

I got sick over you, brunette,
my sweet black-eyed girl.
My little brunette from Tzitzifies,
you've chained up my youth.

Μέσ' στην καρδιά σου γράψε το μελαχρινό
για σένα πως πεθαίνω
και πως τη νιώθω τη ζωή μελαχρινό
στον Άδη κατεβαίνω

Write it on your heart, brunette,
that I'm dying for you.
And life without you, brunette,
feels like going down to Hades³.

-
1. **Τζιτζιφιιώτισσα (Tzitzifiótissa)**: A woman from **Tzitzifies**, a working-class neighborhood near Piraeus. Mentioning a specific neighborhood often gave rebetiko songs a local, urban flavor, and sometimes implied a certain charm, reputation, or class background.
 2. **Μελαχρινό (melachrinó)**: Feminine form of *melachrinos* — meaning **dark-complexioned**, often referring to someone with dark hair and eyes. Here it's repeated like a refrain, giving the song rhythm and emphasis. It has romantic overtones, sometimes almost exoticized in early 20th-century Greek love songs.
 3. **Άδης (Adis)**: The Greek underworld, equivalent to Hades. Saying "I'm descending into Hades" is a dramatic way of expressing that life without her feels like death.

4. Ματσαράγκα¹

Matsaránga

Είπες πως σου έκανα
απόψε ματσαράγκα
κατάλαβες τη μηχανή
που σου `στησα βρε μάγκα
τη μηχανή που σου `στησα
στου Αλευρά τη μάντρα

Τρελές κοπέλες πεταχτές
με χίλια δυο μεράκια
μαζί σου θέλαν να βρεθούν
να σπάσουνε κεφάλια

Πολλές φορές σου είπα εγώ
δεν πρέπει να καυχιέσαι
αφού κορόιδο πιάνεσαι
τι θέλεις και τραβιέσαι

Έτσι `ναι τώρα φίλε μου
και μην παραξηγιέσαι
και δε σου πέφτει λόγος
πια να μας παραπονιέσαι

You said I played you dirty tonight,
you figured out the little trap², you
mángas,
the setup I laid down for you,
at Alevras' old yard³.

Wild girls, bold and full of flair,
each with a thousand cravings
they all just wanted to hang with you,
to have a good time.

I told you more than once,
you should not boast so much.
Since you are so easy to fool⁴,
Why do you chase trouble?

That's how it is now, my friend,
don't take it the wrong way.
And it's none of your business anymore,
so, stop complaining.

-
1. **Ματσαράγκα (matsaránga)**: Slang for a **cheap trick, scam, or sneaky move**. Often implies something underhanded or crafty, like a setup.
 2. **Μηχανή (michaní)**: Literally “machine,” but slang for a **scheme, setup, or trick**.
 3. **Στου Αλευρά τη μάντρα**: A reference to a real location in Trikala, between Larisis Street and Sidirás Merarchías. “Η μάντρα του Αλευρά” (Alevras' yard) was a well-known tavern, named after its owner, located close to Vassilis Tsitsanis' childhood home. As a boy, Tsitsanis would listen to the music and songs coming from this tavern, which was frequented by a mix of market sellers, butchers, and elements from the social margins.
 4. **Koroído (κορόιδο)**: A major insult in the rebetiko culture. Literally meaning “fool,” “dupe,” or “sucker,” it refers to someone who's been tricked, used, or made a fool of, especially publicly. In the honor-based, street culture of the mánges, being called a *koroído* was deeply offensive. It implied not just stupidity, but a failure to uphold one's toughness, pride, and awareness.

5. Τότε που τα 'χα τα λεφτά

Tóte pou ta 'cha ta leftá

Back when I had the money

Γιατί, μικρούλα, δεν πονάς
γιατί δε συλλογιέσαι
ότι για σένα χάνουμαι
γιατί με απαρνιέσαι

Why don't you feel anything, little one?
Why don't you stop and think
that I'm falling apart over you?
Why are you turning your back on me?

τότε που τα 'χα τα λεφτά
για σένα τα σκορπούσα
και το καθένα σου φιλί
το πλήρωνα με λούσα

Back when I had money,
I blew it all on you.
Every kiss you gave me,
I paid for it with jewelry and clothes¹.

και τότε πονηρή καρδιά
αισθήματα πουλούσες
και μ' ορκιζόσουν πως κι εσύ
τρελά με αγαπούσες

Even then, you sneaky-hearted girl,
you were faking your feelings,
and you kept swearing
you were crazy about me.

μα τώρα που 'μαι ορφανός
καθόλου δε λυπάσαι
ούτε κι αυτούς τους όρκους σου
ψεύτρα, δεν τους θυμάσαι

But now that I've got nothing²,
you don't feel the slightest pity.
You don't even remember
those promises — liar.

-
1. **“λούσα” (loussa)**: Literally “luxuries” or “finery.” In rebetiko songs, it often refers to things like **expensive clothes, jewelry, perfumes** — symbols of wealth and social status, often used by men to impress or “buy” affection.
 2. The shift from **wealth to “orphan”** in the last stanza is a metaphor often used in rebetiko: **“ορφανός”** doesn't always mean literally parentless — it can mean socially or emotionally abandoned, **cut off from love, support, or dignity**. The speaker feels discarded now that he has nothing to offer materially.

6. Τα παιδιά της αγοράς

Ta pediá tis agorás

The Lads of the Market

Μέσα στη λαχαναγορά
ειν' όλοι παραλήδες
δε λογαριάζουνε λεφτά
γιατ' είναι μερακλήδες
δεν τα ψηφούνε τα λεφτά
γιατ' είναι μερακλήδες

Μέσα στις μπύρες όταν μπουν
ως το πρωί γλεντάνε
και όταν θα ξημερωθούν
στην αγορά τραβάνε

Κι όταν τα κονομήσουνε
βγαίνουνε το βραδάκι
την αγορά σαν κλείσουνε
τραβάνε για ουζάκι

Ειν' όλοι ντερβισόπαιδα
κι όχι με φαβορίτες
γι' αυτό τα τρώνε τα λεφτά
οι λαχαναγορίτες

Να χαρώ 'γω ντερβισόπαιδα!

Down in the vegetable market,
they're all big shots.¹
They don't count their money,
because they're full of *meraki*.²
They don't care about cash,
because they're full of *meraki*.

Once they get into the beers,
they party straight till morning.
And when the sun comes up,
they head straight to the market.

And once they've made their cash,
they head out in the evening.
When the market shuts down,
they're off to drink some ouzo.

They're all dervish kids,³
not some slicked-up dandies.
That's why they blow their money,
these men of the market.

Long live the dervish kids!

-
1. **Παραλήδες / paralídes:** Slang for wealthy guys or guys who act like they've got money, not necessarily actual rich men, but those who spend freely, with confidence and bravado.
 2. **Μερακλήδες / Meraklides:** From "**meraki**" (**μεράκι**), a rich word, meaning passion, soul, deep pleasure in doing something. A *meraklis* is someone who lives with intense feeling, musicality, joy, and aesthetic sensibility, in this case, toward drinking, dancing, living fully. It implies emotional authenticity, not just indulgence.
 3. **Ντερβισόπαιδα / Dervisópeda:** Literally "dervish kids." In rebetiko slang, a *dervisópedi* was a cool, loose-living, streetwise guy, someone who lives on his own terms. It's a term of both respect and identification within the rebetiko world.

7. Στη Φρεαττύδα ξενυχτώ

Sti Freattída xenychtó

I'm up all night in Freattyda¹

Έχω κρυφή λαχτάρα μέσα στην καρδιά
και ζω μονάχα με μια μυστική ελπίδα
δεν ησυχάζω και μεθώ κάθε βραδιά
για μια κουκλίτσα που είδα μες στη
Φρεαττύδα

Γιατί αγάπησα χωρίς να το σκεφτώ
και τώρα μπλέχτηκα καλά μέσα στα δίχτυα
και μ' έχει κάνει να το ρίχνω στο πιετό
και τον καημό μου τον περνώ με τα
ξενύχτια

Πειραιϊκή, Πασαλιμάνι τριγυρνώ
και κάθε μέρα απ' το σπίτι της περνάω
στη Φρεαττύδα κάθε βράδυ ξενυχτώ
γιατί για κείνη στην καρδιά βαθιά πονάω

Και στην Καστέλα είναι έμορφες πολλές
που σε μαγεύουνε σαν σε πρωτοκοιτάνε
μα η Φρεαττύδα έχει κούκλες πεταχτές
που σε παιδεύουνε χωρίς να αγαπάνε

I have a hidden yearning deep in my heart.
And I live with one secret hope alone,
I am restless, and I get drunk every night,
for a pretty girl I saw in Freattyda.

I fell in love without a second thought,
and now I'm tangled deep in the net.
She's got me turning to the bottle,
spending my nights chasing away the ache.

I wander through Peiraiki and Pasalimani,²
and every day I pass by her house.
Each night I lose sleep in Freattyda,
because she has left a deep pain in my
heart.

Yes, there are many beauties up in Kastella
too,
they cast a spell when they look at you the
first time.

But in Freattyda — that's where the
stunners are:
bold girls who break your heart without
ever loving you.

-
1. **Freattyda (Φρεαττύδα):** A seaside neighborhood in Piraeus. In rebetiko songs, it often symbolizes longing, fleeting beauty, and mysterious encounters.
 2. **Peiraiki, Pasalimani, Kastella:** These are all coastal or hillside districts of Piraeus

8. Ελένη μικροπαντρεμένη

Eléni mikro-pantreméni

Eleni, young married woman

Χτες το βράδυ ήρθες πάλι μες στη γειτονιά μου κι έμαθα πως έλεγες βρε μάγκα τ' όνομά μου

Μη ζητάς βρε μάγκα μου τον άντρα μου ν' αφήσω και να 'ρχομαι σε σένανε μαζί σου για να ζήσω

Άφησέ με μάγκα μου και τράβα στη δουλειά σου έχω άντρα ζόρικο και θα 'βρεις το μπελά σου

Φτάνει πια βρε μάγκα μου και το 'χεις παρακάνει από εμένα τι ζητάς για πες μου βρε αλάνη

Τι γυρνάς στη γειτονιά και λες για την Ελένη και όλο λες πως αγαπάς μια μικροπαντρεμένη

Πάψε πια βρε μάγκα μου να κάνεις νταηλίκια γιατί σε μένα δεν περνάν αυτά τα ζοριλίκια

Τι ζητάς που κάθε βράδυ πας και μαστουριάζεις και με τα μένα έρχεσαι βρε αλάνη και τα βάζεις

Τ' όνομά μου τι το λες στους φίλους σου τους μάγκες

κι έρχονται στη γειτονιά και κάνουν ματσαράγκες

Σου τα λέγω μάγκα μου αν θέλεις τη ζωή σου

μη ζητάς για να γινώ αλάνη μου δική σου

Last night you showed up again in my neighborhood, and I heard you were going around saying my name, mángas.

Don't be asking me to leave my husband and come live with you instead. Leave me alone, mángas, go mind your business my man's no pushover, and you'll end up in trouble.

That's enough, mángas, you've gone too far. What is it you want from me? Tell me, aláni.

Why are you hanging around the neighborhood talking about Eleni, saying you're in love with a young married woman?

Cut it out, mángas, with the tough-guy stuff, that kind of swagger doesn't work on me.

What are you after, getting high every night, and coming around to start with me, aláni?

Why are you throwing my name around to your friends, the mánges, and they come to the neighborhood, pulling shady moves?

I'm telling you, mángas, if you care about your life, stop trying to make me yours, aláni.

9. Έλα, όπως είσαι

Ela, opos ise

Come, as you are

Όπως κι αν είσαι μάτια μου
θέλω να 'ρθεις κοντά μου
ό τι κι αν θέλεις φόρεσε
κι έλα στην αγκαλιά μου

However you are, my darling,
I just want you to come to me.
Wear whatever you like,
and come into my arms.

έλα-έλα όπως είσαι
κι ό τι θέλω μη μ'αρνείσαι
τη φωτιά μου έλα σβήσε
κούκλα μου γλυκιά

Come, come as you are,
and don't deny me what I want.
Come and put out this fire in me,
my sweet, beautiful doll.¹

φόρα το φουστανάκι σου
αυτό που με λιγώνει
το μαύρο το γοβάκι σου
αυτό που με σκλαβώνει

Put on that little dress of yours,
the one that makes me melt,
and those black little shoes,
the ones that enslave me.

έλα-έλα όπως είσαι
κι ό τι θέλω μη μ'αρνείσαι
τη φωτιά μου έλα σβήσε
κούκλα μου γλυκιά

Come on, as you are,
and don't deny me what I want.
Come and put out this fire in me,
my sweet, beautiful doll.

-Άμαν, γιάλα, έλα όπως είσαι!
-Γεια σου Ρίτα!

— *Aman, yalla,*² *come as you are!*
— *Hey there, Rita!*³

-
1. **Κούκλα (kúkla):** Literally “doll,” a common Greek term of endearment for a beautiful woman — not infantilizing, but an affectionate way to say she’s stunning, enchanting, or styled to perfection.
 2. **Άμαν, γιάλα (Aman, yalla):** Borrowed interjections, “*Aman*” (from Turkish) is a cry of yearning or emphasis; “*yalla*” (Arabic) means “come on” or “let’s go.” Together they add an eastern musical flavor, common in rebetiko, and energize the call to action.
 3. **“Hey there, Rita!”:** In many rebetiko recordings from the 1930s and ’40s, singers would call out to other musicians, singers, or even themselves mid-song. This practice, among other things, was often done for copyright or attribution reasons to stamp the recording with the performer’s name or identity, especially in an era when many melodies and lyrics circulated informally or without clear ownership.

10. Κι εγώ ρεμπέτης ήμουνα

Ki egó rempétis ímouna

I was a rebetis too

Εγώ ρεμπέτης ήμουνα
από μικρό παιδάκι
ποτέ δεν είχα στη καρδιά
λαχτάρες και μεράκι

Και με τα κοριτσόπουλα
σαν το πουλί πετούσα
με μπουζουκάκι και κρασί
μαζί τους εγλεντούσα

Μα τι να πω της τύχης μου
που μ' έστειλε να μπλέξω
στης Δραπετσώνας τα στενά
ζωή να κινδυνέψω

Χωρίς να θέλ' αγάπησα
κι έχω βαθιά τον πόνο
για μια Δραπετσωνίτισσα
σαν το κεράκι λειώνω

I was a rebetis,
ever since I was a little kid.
Never had deep cravings in my heart,
no burning passions or longings.

And with the girls,
I flew like a bird
With a little bouzouki and some wine,
I'd party with them all night long.

But what can I say about my fate,
that sent me straight into trouble,
in the narrow streets of Drapetsona,
My life is put at risk.

I didn't mean to fall in love,
but now I carry this deep pain,
for a girl from Drapetsona,
I'm melting like a candle flame.

-
1. **Drapetsona (Δραπετσώνα):** A rough, working-class district of Piraeus known in the rebetiko world for its poverty and migrant communities (especially Asia Minor refugees). To “risk your life” in Drapetsona isn't just poetic — it reflects the real dangers of marginalized urban life in the 1930s.

11. Απόψε μ' εγκατέλειψες

Apóψε m' egkatélipse

Tonight, you abandoned me

Απόψε μ' εγκατέλειψες
πώς βάσταξε η καρδιά σου
και μες στην νύχτα χάνονται
αργά τα βήματα σου

Tonight, you abandoned me
how did your heart even bear it?
And into the night,
your footsteps slowly vanish.

Κι όμως εσύ μ' απόμεινες
το μόνο στήριγμα μου
τώρα που φεύγεις πού αλλού
θα βρω παρηγοριά μου

And yet, you were the only one
I had left to lean on.
Now that you're leaving,
where else can I find my comfort?

Απόψε μ' εγκατέλειψες
και μια ζωή γκρεμίζει
για μένα μαύρη κόλαση
στο βίο μου αρχίζει

Tonight, you abandoned me,
and a whole life collapses.
For me, a black hell
is just beginning now.

-
- This song reflects the emotional economy of post-war Greece: abandonment isn't just romantic but it's existential. The loss of love becomes the collapse of structure, purpose, even survival.
 - The absence of rebetiko slang signals the shift toward the more mainstream, melodically smoother laïkó style, which still carries pain but aims for broader emotional connection, often with cleaner poetic lines.

12. Ήθελα να 'μουν πασάς

Íthela na 'mouna pasás

I wish I were a pasha

Ήθελα να 'μουν πασάς
ο κόσμος να με τρέμει
να 'χα στην εξουσία μου
το πιο όμορφο χαρέμι
Με γυναίκες τις πιο φίνες
με τουρκάλες κι αραπίνες

Τον αργιλέ μου να 'πινα
μες στο χρυσόν οντά μου
η πιο μικρή χανούμισσα
ν' ανάβει τη φωτιά μου
Η χανούμ θέλει δε θέλει
θα χορεύει τσιφτετέλι

Ε ρε, πασάς που θα 'μουν
με τα τρελά καπρίτσια
και για σωματοφυλακή
τριγύρω μου κορίτσια
Τον καφέ μου μες στον δίσκο
αλά τούρκα να τον βρίσκω

I wish I were a pasha,
with the world trembling before me
and under my command,
the finest harem.

With the most elegant women,
Turkish and African girls.¹

I'd smoke my hookah pipe,
right inside my golden chamber,
and the youngest little hanoumi²
would light my fire for me.

That hanoum, like it or love it,
would dance the tsifteteli.

Oh, what a pasha I'd be,
with my crazy little whims,
and for bodyguards,
I'd have girls all around me.

And my coffee, always served
on a tray — just like the Turks do.³

-
1. **"Τουρκάλες κι αραπίνες"**: Turkish and "arapines" — a term used historically in Greek to describe non-Greek women of the "Orient", often including Arab or African women.
 2. **Χανούμισσα (hanoumíssa)**: A young woman of the harem. Greek laïkó and rebetiko songs often use this word as part of erotic fantasy.
 3. **"Αλά τούρκα" (ala Tourka)**: "In Turkish style." Serving Greek coffee "ala Tourka" refers to the traditional way: thick, in a small cup, often with sugar, and usually delivered with ritual, here on a tray, reinforcing the "pasha" fantasy world.

13. Τι όμορφη που είσαι όταν κλαις

Ti ómorfi pou íse ótan kleis

How beautiful you are when you cry

Μοβόρο πάντοτε με λες
γιατί γελάω όταν κλαις
στο λέω τι συμβαίνει
το κλάμα σ' ομορφαίνει

You always call me cruel,¹
just because I laugh when you cry.
But let me tell you why,
Your tears make you even more beautiful.

Τι όμορφη που είσαι όταν κλαις
το δάκρυ σαν διαμάντι αργοκυλάει
Αγάπη μου τι όμορφα που κλαις
Ακόμα λίγο κλάψε και σου πάει

How beautiful you are when you cry,
a tear rolling down like a diamond.²
My love, how beautiful you cry,
go on, cry a little more, it suits you so.

Ξανά σε πρόσεξα κι εχθές
την ώρα π' άρχισες να κλαις
και ήσουνα βρε φως μου
η π' όμορφη του κόσμου

I noticed you again yesterday,
that moment when you started to cry.
And you, my light, you were,
the most beautiful girl in the world.

Μοβόρο μη με ξαναπείς
και την αλήθεια αν θες να δείς
κοιτάξου στον καθρέφτη
δε θα με βγάλεις ψεύτη

So don't call me cruel again.
If you really want the truth,
go look in the mirror,
and you'll see I wasn't lying.

-
1. **Μοβόρος (μονόρος):** A strong Greek word meaning violent, brutal, or bloodthirsty. Here it's clearly used playfully, even sarcastically, as a way the woman scolds the man for being heartless. The speaker flips the accusation on its head, claiming he's not being cruel, he's just captivated by her beauty when she cries.
 2. **"Το δάκρυ σαν διαμάντι":** A classic poetic image, the tear as a slow-moving diamond, emphasizing both fragility and value.

14. Πυρ, γυνή και θάλασσα

Pyr, gyní kai thálassa

Fire, woman, and sea

Όμορφη είναι η γυναίκα
και η θάλασσα γλυκιά
η φωτιά στο τζάκι μέσα
έχει χάρη κι ομορφιά
μα κι οι τρεις αυτές δεν έχουν
ούτε μπέσα ούτε καρδιά

Beautiful is the woman,
and the sea is sweet.
The fire burning in the hearth
has its charm, its grace.
But none of the three have
honour¹ or a heart.

Πυρ γυνή και θάλασσα
πυρ γυνή και θάλασσα
εσείς με καταστρέψατε
και την ζωή μου χάλασα

Fire, woman, and sea² —
fire, woman, and sea —
you've destroyed me, all of you,
and I've ruined my life.

Σε γυναίκα αν πέσεις θύμα
να σε βρει καταστροφή
και στης θάλασσας το κύμα
όποιος πέσει θα πνιγεί
και μες στη φωτιά όποιος πέσει
δε γλιτώνει θα καεί

If you fall for a woman,
you'll be met with ruin.
And whoever falls into the sea's waves,
will surely drown.

Θάλασσα αχ γλυκιά πλανεύτρα
μού 'χεις φέρει συμφορές
αχ γυναίκα καρδιοκλέφτρα
είσαι μόνο για ζημιές
να πληγώνεις να ματώνεις
να σκοτώνεις τις καρδιές

And anyone who falls into fire,
won't escape — he'll burn.
Oh sea — sweet, deceiving one,
you've brought me nothing but trouble.

Ah woman — thief of hearts,
you bring nothing but damage:
wounding, bleeding,
killing hearts.

-
1. **"Μπέσα" (bésa):** A powerful Greek word, meaning honor, integrity, trustworthiness, especially keeping your word. Saying none of these things — woman, fire, or sea — have *bésa* or heart is to say they're unreliable, dangerous, and emotionless, despite their beauty.
 2. **"Πυρ, γυνή και θάλασσα":** This is a traditional Greek expression, going back centuries, which translates literally to "fire, woman, and sea." It's a proverbial trio, three forces of nature that seduce and destroy. This song gives it renewed emotional weight.

15. Κάτσε στον καναπέ μου

Kátse ston kanapé mou

Sit on my couch¹

Κάτσε στον καναπέ μου και φίλησέ με
φέρε το χέρι βόλτα κι αγκάλιασέ με
έλα και πες μου λόγια για την αγάπη
αφέντρα της καρδιάς μου γλυκέ σατράπη

Sit down on my couch and kiss me,
let your hand come around and hold me.
Tell me some sweet talk about love,
master of my heart, my sweet satrap.²

Πάρε με κοντά σου,
πάρε με κοντά σου
το ξημέρωμα σαν θα 'ρθει
να με βρει στην αγκαλιά σου

Take me close to you,
take me close to you
So that when the morning comes,
it finds me in your arms.

Δώσ' μου τα δυο σου χείλη τα φλογισμένα
απόψε ο κόσμος όλος είναι για μένα
έτσι που μ' αγκαλιάζεις έχω μεθύσει
η φλόγα της καρδιάς μου αχ πώς θα
σβήσει

Give me your burning two lips
Tonight the whole world feels like mine.
The way you're holding me, I'm already
drunk³
Ah, how will this burning in my heart stop?

-
1. **The living room / couch setting:** This song reflects a shift in postwar Greek love songs from public streets and tavernas to private, intimate spaces — homes, radios, records, sofas. The post-1950s style became more domestic and romanticized.
 2. **"Σατράπης" (satrapis):** From Persian *satrap*, originally a provincial governor in the Achaemenid Empire. In Greek romantic poetry and song, it took on a playful meaning: someone (usually a lover) who rules over your heart like a gentle tyrant with sweetness, seduction, and power.
 3. **"Μεθύσει" (methýsei):** "Drunk" — often used figuratively in Greek songs to express emotional intoxication, not necessarily alcohol. Here, it's love, touch, and closeness doing the work.

1959 – Stelios Chrysinis Lyrics : Charalampos Vasiliadis

16. Χόρα (αλλέγκρο)

Chóra (allégkro)

Instrumental

1954 – Vasilis Tsitsanis

17. Κόρη μάγισσα

Kóri mágissa

Witch-girl

Μάγισσα όταν σε φιλώ
γιατί δεν λέγω φτάνει
τι βάζεις στα χειλάκια σου
τι μ' έχεις ξετρελάνει

Μίλα μου κόρη μάγισσα
τι βάζεις στο φιλί σου
και με κατάντησες μπεκρή
κι αλκολικό μαζί σου

Σαν τι πιωτό με πότισες
τι μαγικό βοτάνι
μίλα μου κόρη μάγισσα
τι άλλο μου 'χεις κάνει

Witch, when I kiss you,
why can't I say "enough"?
What do you put on your little lips
that's driven me out of my mind?

Talk to me, witch-girl,
what do you put in your kiss,
that you've turned me into a drunk,
an alcoholic, just for you.

What kind of drink have you given me?
What kind of magic herb?
Tell me, witch-girl,
What else have you done to me?

18. Καλόγερος

Kalógeros

The Monk

Βαρέθηκα τις γκόμενες
κοντεύω να τα χάσω
γι' αυτό και τ' απεφάσισα
για να φορέσω ράσο

Όσα λεφτά εκονόμαγα
φράγκο δεν αποχτούσα,
μαζί μ' αυτές τα χάλαγα
και ρέστος τριγυρνούσα

Μπελάδες και τραβήγματα
ξενύχτια, φασαρίες
και ταχτικά ετραβιόμουν
και πλήρωνα αμαρτίες

Τώρα θ' αλλάξω πια ζωή
μέ κάνανε μπατίρη
και πάω για καλόγηρος
σε κάποιο μοναστήρι

I'm tired of the girls,¹
I'm about to lose my mind.
That's why I've made up my mind
I'm going to wear the cassock.²

Whatever money I was making,
not a cent would I keep.
I blew it all on them,
and end up broke³, wandering around.

Trouble, fights,
and sleepless nights,
I was always getting dragged into it,
and paying for my sins.

Now I'm changing my life for good,
they've left me penniless.⁴
I'm heading off to be a monk,
at some monastery.

-
1. "**Γκόμενες**" (**gómenes**): Slang for women or girlfriends — casual, earthy, often with a slightly dismissive or ironic tone. Here it implies romantic entanglements that become exhausting.
 2. "**Ράσο**" (**ráso**): The long black robe worn by Orthodox monks. Saying "*να φορέσω ράσο*" is a powerful metaphor for renouncing worldly life.
 3. "**Ρέστος**" (**réstos**): Broke, cleaned out, without a penny. A classic rebetiko slang for being financially and emotionally drained.
 4. "**Μπατίρης**" (**batíris**): Penniless man, a broke guy. Often used with a mix of humour and self-pity. Common identity in rebetiko songs.

19. Λεβέντικος Χορός

Levántikos Chorós

Instrumental

1940 – Yiannis Papaioannou